

Відділ освіти Верхньодніпровської райдержадміністрації
районний методичний кабінет
Комунальний заклад «Новомиколаївська середня загальноосвітня
школа № 1 I – III ступенів» Верхньодніпровської районної ради
Дніпропетровської області»

Організація профорієнтаційної роботи у школі

Методичні рекомендації

Скворцова Людмила Василівна
учитель математики,
кваліфікаційна категорія
«спеціаліст вищої категорії»,
педагогічне звання
«учитель – методист»

2015р.

*Якщо людина не знає, до якої гавані вона прямує,
для неї жоден вітер не буде попутним.*

Сенека

Методичний посібник з організації профорієнтаційної роботи в школі. Зміст посібника відображає науково методичні рекомендації організації інтегрованого пізнання професійно орієнтованої освіти у школі. Методичний посібник необхідний для організації системи профорієнтаційної роботи з учнями та батьками по підготовці до свідомого вибору професії. Посібник складено із досвіду роботи педагогічного колективу та участі школи у Всеукраїнському психолого - педагогічному проекті «Вибір успішної професії».

Матеріали науково методичної збірки стануть у нагоді керівникам шкіл, педагогам, які налаштовані на організацію та проведення профорієнтаційної роботи з учнями, прагнуть до цілеспрямованих результатів.

ЗМІСТ

1. Стратегія успіху, або як обрати професію?
2. Загальна концепція системи профорієнтації у школі.
3. Основні ступені і етапи управління системою профорієнтаційної роботи у школі.
4. Напрямки профорієнтаційної роботи.
5. Структура діяльності членів педагогічного колективу по реалізації завдань профорієнтації.
6. Календарний план роботи по виявленню професійних інтересів, нахилів, здібностей учнів.
7. Орієнтовний план профорієнтаційної роботи школи.
8. Класифікація професій за типами.
9. Орієнтовні курси до профільної підготовки у 8 – 10 класах.
10. організація позакласної роботи у розрізі профорієнтації.
11. Перелік психодіагностичних методик, які використовуються практичним психологом при проведенні профорієнтаційної роботи з учнями школи.
12. Рекомендації для класних керівників із профорієнтаційної роботи з учнями.
13. Критерії і показники готовності старшокласників до професійного самовизначення, узгодження з вибором профілю навчання.
14. Схема аналізу професійно – орієнтованого уроку.
15. Додатки.

Стратегія успіху, або як обрати професію?

Невід'ємним компонентом допрофільної підготовки є профорієнтаційна робота. Учні та їхні батьки повинні володіти повною інформацією про перспективні потреби ринку праці, системі професійної освіти в районі та області і можливостях допрофільної підготовки в школі. Було складено «освітню карту» школи, району, області що дозволило ефективно організувати інформаційну та профорієнтаційну роботу. Профорієнтаційна робота - це спеціально організована діяльність, спрямована на надання учням психолого-педагогічної підтримки в проектуванні ними варіантів продовження навчання у профільних класах старшої школи та установах професійної освіти. Її головні напрямки:

- допомога школяреві у виборі напрямку й місця подальшого навчання;
- підвищення готовності підлітків до соціального, професійного і культурного самовизначення.

Для створення системи профорієнтаційної роботи та реалізації освітнього проекту було створено:

- Чітко виділили етапи профорієнтаційної роботи;
- Підібрали методики для вивчення професійних інтересів і намірів учнів;
- Розробили систему обліку отриманих результатів.

Педагогічний колектив школи поставив перед собою мету надання психолого-педагогічної допомоги учням у їх професійному самовизначенні.

В ході реалізації проекту вирішуються такі завдання:

- надання психологічної допомоги учням та їх батькам у побудові індивідуальної освітньої траєкторії дитини;
- формування в учнів навичок самопізнання, соціального та професійного досвіду.

Створена в школі система роботи з учнями та батьками передбачає початок професійного самовизначення вже в 1 класі, що дозволяє здійснювати комплексний підхід до створення розвивального середовища для

учнів. Профорієнтаційна робота заснована на постійній взаємодії педагога-психолога, класного керівника, педагога соціального з учнями та їх батьками.

Мета профорієнтаційної роботи:

- повідомлення профорієнтаційної інформації (професійне інформування);
- виховання у школярів відповідального й активного ставлення до свідомого та самостійного вибору майбутньої професії;
- розвиток пізнавальної активності, ініціативності, самостійності, творчості, спостережливості;
- стимулювання особистості до самоосвіти, самооцінки, самопізнання та самовдосконалення;
- формування необхідних у майбутньому професійно важливих якостей особистості, правильного розуміння сутності професійного самовизначення та мотивів вибору професії.

Завдання:

- активізація суб'єктивного досвіду учня, використання його в процесі профорієнтаційної роботи;
- створення ситуації діалогу, що дає змогу кожній дитині проявити ініціативу;
- розширення кругозору і формування інтересу учнів до майбутньої професії;
- організація в процесі профорієнтаційної роботи обміну думками, ідеями, оцінками;
- створення можливостей для самовияву учнів;
- збудження і підтримка інтересу до обраної майбутньої професії;
- показати застосування обраної професії у життєдіяльності людини

Профорієнтаційна робота з учнями

- один з головних напрямків виховної роботи, яка спрямована на підготовку учнів до свідомого вибору професії, визначення свого місця у суспільстві
- Моніторинг потреб підприємств міста та області по даній професії
- Психологічний супровід профорієнтаційної роботи
- Підготовка друкованої продукції

- Обладнання виставок кращих робіт учнів школи
- Підготовка та організація виступів агітбригади з профорієнтації
- Поповнення бібліотечного фонду літературою з питань профорієнтації та закріплення інтересу учнів до професії тощо.

В чому ж полягає суть профорієнтаційної роботи

Її завдання цілком збігаються із завданнями загальноосвітньої школи, визначеними Законом про освіту. Це підготовка учня до обґрунтованого вибору професії, що задовольняє як особисті інтереси, так і суспільні потреби.

Вона передбачає повне і всебічне знайомство учнів зі світом професій, з правилами вибору професії, з соціально-економічними, психологічними і медико - фізіологічними аспектами вибору професії, що є найважливішою передумовою для вироблення готовності до професійного вибору.

Головним завданням профінформації є виховання любові до будь-якого виду трудової діяльності, знайомство з потребами народного господарства країни в цілому і конкретного регіону зокрема у фахівцях на сучасному етапі і на найближчу перспективу.

Вона також у першу чергу повинна піднімати престиж затребуваних на ринку праці професій. Починати цю роботу можна з 1-го класу, поступово, від класу до класу розширюючи і ускладнюючи коло відомостей професійне виховання-містить низку заходів із формування схильностей і професійних інтересів школярів. Цей напрямок профорієнтаційної роботи передбачає передусім підвищення ефективності учбової роботи, залучення школярів до різноманітних видів позашкільної суспільно-корисної діяльності, стимулювання їхніх пізнавальних можливостей, самопізнання і самовиховання.

професійна консультація -

науково обґрунтована рекомендація конкретній особі (або групі) у період вибору професії. Потребують її найчастіше випускники 9-11-х класів. Вона

ґрунтується на знанні схильностей та інтересів консультованого, його особистих якостей.

професійна діагностика -

головний елемент профорієнтації. Без неї не можуть функціонувати ані професійна консультація, ані професійне виховання, а тим більше професійний відбір. Професійна діагностика займається вивченням особистості школяра, процесу росту, формування якостей, здібностей та інтересів.

Профорієнтаційна робота в школі включає чотири етапи:

1 етап - початкова школа. На даному етапі учні знайомляться зі світом професій через такі форми роботи, як екскурсії, бесіди, ранки, усні журнали, зустрічі з цікавими людьми, участь в проектах «Календар професій» і «Подарунок професії». На цій стадії створюється певна наочна основа, на якій базується подальший розвиток професійної самосвідомості. Саме тому важливо створити максимально різноманітну палітру вражень про світ професій, щоб потім на основі цього матеріалу, дитина могла аналізувати професійну сферу більш осмислено і відчувати себе впевнено. У початковій школі важливо розширити уявлення дитини про різні професії. Кожна ступінь початкової школи працює в певному напрямку: **1 класи** - знайомляться з сільськогосподарськими професіями, набувають перші практичні навички у вирощуванні рослин, мають невелику земельну ділянку, де проводять практичні заняття; **3 1-го року** навчання вчителі проводять певну роботу по розширенню уявлень про працю, знайомству з найбільш популярними професіями в промисловості, сільському господарстві, сфері обслуговування:

- Екскурсія на шкільну ділянку.
- Бесіда «Повага до людей праці» (розповіді батьків про своєю праці)
- Екскурсія на пошту. Знайомство з працівниками поштового відділення.
- Бесіда «Весняні роботи в саду, городі, полі»
- Бесіди на тему «Дбайливе ставлення до природи».

• Вирощування квітково-декоративних рослин. Екскурсія в сад.
2 класи - віддають перевагу професіям у сфері транспорту;

У 2-му класі продовжуємо знайомство школярів з працею оточуючих людей, поглиблюємо уявлення про різні професії. Другокласники вчаться встановлювати відносини в трудових групах, освоювати різні вміння і навички трудової діяльності:

- Бесіда «Праця людей восени». Бесіди про професії тракториста, шофера, комбайнера, городника.
- Робота автоінспектора. Бесіда «Будь уважний на вулиці»
- Знайомство з професією кравчині.
- Робота технічного персоналу школи. Надання допомоги в прибиранні.
- Професії наших тат.
- Знайомство з професіями наших мам.
- Екскурсія до бібліотеки. Бесіда про роботу бібліотекаря.

3 класи - знайомляться з професіями в галузі поштового зв'язку;

У 3-му класі продовжуємо розвиток загальнотрудових знань, умінь і навичок, знайомимо з працею оточуючих людей і їх професіями, виробляємо перші навички організації своєї роботи і роботи товаришів. Виховується почуття відповідальності за якість виконуваної роботи. Учні проявляють активність і ініціативу в пошуках корисних справ:

- Робота на пришкольній ділянці. Професія квітникаря.
- Бесіди про професії каменяря, штукатура, маляра, теслі.
- Екскурсія в шкільну майстерню. Професії слюсаря, токаря, столяра.
- Перегляд відеофільму «Будь обережний з вогнем». Бесіда про професії пожежного.
- Наші магазини. Працівники магазину.
- Професії наших мам «Мама всіма потрібна, мама всіма важлива».
- Знайомство з професією кухаря.

4 класи - вивчають особливості професії у сфері обслуговування. Форми роботи з учнями початкових класів використовуються самі різні:

«Карнавал професій», ранки, екскурсії, оформлення альбомів «Люди різних професій», конкурси малюнків, рольові ігри. З учнями 3-4 класів проводяться перші психологічні ігри. **В 4-х класах** вчителі узагальнюють і розвивають уявлення про працю, отримані учнями в 1-3 класах, продовжують виховувати любов до праці, повага до людей праці, розширюють і поглиблюють уявлення про різні професії:

- Знайомство з професією шофера.
- Екскурсія в шкільну їдальню.
- Екскурсія в медпункт. Знайомство з професіями охорони здоров'я.
- Професія моїх батьків (зустрічі, бесіди).
- Бесіда «Чим я можу допомогти дому».

Проводячи роботу по профорієнтації в молодших класах, ми створюємо умови для виховання у школярів свідомого ставлення до праці, почуття обов'язку при виборі професії, любові і поваги до праці і людей праці, дбайливого ставлення до суспільної власності, до природних багатств і довкілля. Уже в початковій школі хлопцям надана можливість вибору власної освітньої траєкторії. Учні вибирають рівень вивчення іноземної мови, заняття за інтересами, гурткові заняття, можуть розвивати свої творчі здібності через навчання в класах загальноестетичного спрямування. **На 2 етапі - 5-7 класи.** Профорієнтаційна робота знаходить своє продовження через ділові ігри, профорієнтаційні ігри, ігри-занурення, ігри-подорожі. Дані форми роботи дозволяють учням більш детально вивчити світ професій, представити себе в цьому світі. Учні 5-7 класів вивчають різноманіття робочих професій, роблять перші кроки в проектній діяльності. В ході даної роботи зібрано матеріал про професії батьків учнів.

- ознайомлення з «освітньої картою» району, області;
- попередня діагностика освітніх запитів школярів з урахуванням думки їхніх батьків, основних мотивів майбутнього вибору, інтересів і схильностей.

На цьому етапі використовуємо диференційно-діагностичний опитувальник (ДДО) Е.А. Климова і різні варіанти опитувальника

На 3 етапі - 8-9 класи. Робота передбачає цілеспрямовану профорієнтаційну роботу серед учнів, спрямовану на сприяння усвідомленому вибору профілю навчання, а в подальшому - і професії. Учні вивчають професії, які найбільш затребувані на ринку праці, знайомляться з професіями, які вимагають підвищеної моральної відповідальності: співробітник внутрішніх справ, рятувальник, працівник МНС, охорони здоров'я, освіти. На даному етапі активізується діагностична робота, що проводиться психологом, проводяться уроки вибору професії. В цей період учні починають займатися дослідницькою діяльністю, роблять перші кроки в складанні професіограм, беруть участь у створенні банку даних «Азбука професій» в шкільному інформаційному центрі.

- навчання способом вибору індивідуального маршруту освітньої діяльності;
- організація психолого-педагогічної діагностики та самодіагностики, що дозволяють будувати версії про схильність до тих чи інших видів освітньої діяльності в умовах профільного навчання;
- виявлення основних труднощів, проблем у виборі профілю навчання.

На цьому етапі використовується опитувальник професійної готовності та анкета «Спрямованість. Інтереси. Наміри».

4 етап - 10-11 класи. В системі профорієнтаційної роботи є найвідповідальнішим і спрямований на сприяння старшокласникам в їх професійному самовизначенні. У цей період більш масштабно розгортається консультативна діяльність серед учнів та їх батьків. Використовуються різні форми роботи з учнями старшої щаблі: бесіди, консультації з питань вибору профілю навчання, інформування про способи отримання бажаної освіти, вимогах професії до людини, оплаті праці. Триває робота по створенню професіограм, в яких відображені психофізичні особливості професій, розширюється база даних про навчальні заклади, про рідкісні професії, гностичні професії.

- виявлення відповідності можливостей школяра вимогам обраного профілю;
- співвіднесення аргументів «за» і «проти» вибраного профілю; проведення ранжирування факторів, в якому незалежно один від одного бере участь сам учень, його батьки, класний керівник, психолог;
- ведення курсу «Людина і праця» (в рамках навчального плану).

На всіх етапах повинна заповнюватися «Профорієнтаційна карта учня», яка може бути продовжена на старшому ступеню навчання, якщо учень продовжує навчання в школі. Ведення профкарти дозволить класному керівнику і психологу простежувати динаміку розвитку інтересів і схильностей, формування професійної спрямованості особистості учня. Профорієнтаційна карта дозволить своєчасно надавати допомогу учням у професійному виборі, проводити корекцію і профконсультування. У другому півріччі заповнюється анкета-рекомендація для визначення напрямку і форми організації профільного навчання (I частина анкети заповнюється учнем, II частина - членами педагогічного консилиуму, які рекомендують учневі предмети для вивчення на підвищеному або поглибленому рівні і форму організації навчання).

У середній ланці учням надана можливість включитися в допрофільну підготовку. В школі відкриті профільні класи: класи технологічного, математичного, суспільного профілю, поглибленого вивчення іноземної мови; класи української філології. Працюють групи підвищеного рівня вивчення історії, інформатики, математики. Учні мають право вибору факультативних занять і курсів за вибором.

Учні 11 класів роблять перші кроки у професію педагога через «Дні дублера», які проводяться в школі. Випускники на практиці знайомляться з професією вчителя - предметника, педагога-психолога, педагога соціального, лаборанта, педагога-організатора, роблять перші кроки в управлінській діяльності, практикуються екскурсії в професійно-технічні училища, розташовані в найближчих районах. В старшій школі з урахуванням вибору учнів відкриваємо поліпрофільні класи.

Ефективним напрямком в системі профорієнтаційної роботи є створення учнівських портфоліо. Для учнів початкових класів ми пропонуємо створення колективного портфоліо (портфоліо професій), для середньої ланки портфоліо особистісного росту учня, для старшокласника портфоліо компетентності. Дана діяльність формує в учнів старшої й середньої ланки вміння ставити цілі, планувати і організовувати свою діяльність, розширює можливості самонавчання, розвиває навички рефлексивної діяльності. Результати діяльності учня середньої ланки, відображені в його портфоліо, враховуються при зарахуванні в профільні класи.

Загальна концепція системи профорієнтації має

ступінчасту реалізацію мети:

1. У школярів молодших класів (1-4 класи) за допомогою активних засобів профорієнтаційної роботи необхідно формувати: відповідальне ставлення до праці, розуміння її ролі в житті людини й суспільства, мотивацію при виборі професії, розвиток інтересів до трудової діяльності й розмаїття світу професій.
2. Підліткам (5-7 класи) важливо розуміти свої інтереси, схильності й загальні цінності, пов'язані з вибором професії та свого місця в суспільстві. При цьому майбутня професійна діяльність стає для підлітка способом налагодження власного способу життя, шляхом до реалізації власних можливостей і досягнення мети. Перевага віддається груповим формам роботи.
3. Старшим підліткам (8-9 класи) необхідно розширювати уявлення про професії народного господарства, перспективи професійного зростання та майстерності, правила вибору професії, а також уміння адекватно оцінювати свої можливості відповідно до вимог обраної професії.
4. Старшокласникам (10-11 класи) слід формувати готовність до обґрунтованого вибору професії та планування перспектив отримання подальшої освіти. А також розвивати здібності до аналізу сучасного ринку

праці через засвоєння понять, що належать до планування професійної діяльності (ринок праці, професійна кар'єра, професійно важливі риси, професійна компетентність, професійна мобільність тощо).

Основні ступені і етапи управління системою профорієнтації у школі

I ступінь загальної середньої освіти

I.1. Початкова школа (1-4 класи).

За допомогою профорієнтаційної діяльності (рольові, дидактичні ігри, бесіди, конкурси, суспільно корисна праця, екскурсії на підприємства, де працюють батьки, сімейні свята і ін.) Формується уявлення про світ професій, сумлінне ставлення до праці, розуміння його ролі в житті людини і суспільства, дається установка на вибір професії, розвивається інтерес до майбутньої професії.

II ступінь загальної середньої освіти

II.1. Основна школа (5-7 класи).

Формується усвідомлення учнями своїх інтересів, здібностей, суспільних цінностей, пов'язаних з вибором професії та свого місця в суспільстві. При цьому майбутня професійна діяльність виступає як спосіб створення певного способу життя, як шлях реалізації своїх можливостей.

II.2. Основна школа (8-9 класи).

Формується уявлення про професійні навички, перспективах професійного зростання та майстерності, правила вибору професії, уміння

адекватно оцінити свої особистісні можливості відповідно до вимог обирається професії. Основна увага приділяється консультаційної допомоги у виборі професії, визначається стратегія дій з освоєння запасного варіанту.

III ступінь загальної середньої освіти

III.1. Старші класи (10-11 (12) класи).

Професійне самовизначення здійснюється на базі поглибленого вивчення тих предметів, до яких у учнів проявляється стійкий інтерес та здібності. Основна увага звертається на формування професійно важливих якостей в обраному виді діяльності, оцінку і корекцію професійних планів; знайомство зі способами досягнення результатів у професійній діяльності, самопідготовки до обраної професії.

Пропедевтичний і навчальний напрямки

Цілі:

- ознайомлення учнів з світом професій, змістом професійної діяльності в різних сферах, з вимогами до особистості працівника;
- розвиток професійних інтересів, схильностей, здатності до планування навчальної та професійної кар'єри, якостей, важливих для професійного самовизначення;
- навчання основам вибору професії.

Форми роботи

Цільові групи - початкова школа - середня школа.

Рольові ігри з циклу «Місто майстрів» (початкові класи), класні години, тренінгові заняття «Проблеми вибору», «Я у світі професій», «Уроки вибору професії», «Кроки до професії», «Я обираю професію», «Мій життєвий вибір», «Моє професійне майбутнє» (5-9 класи) і т.п. ;

екскурсії на підприємства та в установи, зустрічі з представниками різних професій і спеціальностей, з фахівцями Центру зайнятості, оформлення стенду «Я вибираю професію», замітки і спеціальні випуски шкільної газети «Велика перерва» і т.п.

Консультаційний напрям

Цілі:

- актуалізація процесу особистісного та професійного самовизначення;
- підвищення психологічної компетенції;
- ознайомлення з результатами діагностики професійних уподобань учнів, батьків, педагогів, адміністрації

Форми роботи:

(Цільові групи - учні 7-9 класів та їх батьки)

- Групові та індивідуальні консультації за результатами діагностики, з питань самовизначення школярів.
- Консультування з результатами поглибленої діагностики

(Цільові групи - педагоги, адміністрація і батьки)

- Індивідуальні консультації для вивчення особистісних особливостей учнів, специфіки їх навчальної діяльності, способів вирішення проблемних ситуацій.
- Індивідуальні консультації з організації профорієнтаційної роботи

Діагностичний напрямок

Цілі:

- активізація професійного самовизначення;
- сприяння самопізнанню учнів, обліку індивідуальних і особистісних особливостей, інтересів, схильностей;

- вироблення рекомендацій щодо вибору елективних курсів, профілю навчання та організації освітнього процесу.

Форми роботи:

(Цільові групи - учні 8-11 класів та їх батьки)

- Анкетування учнів та їх батьків з теми «Моє професійне майбутнє» / «Професійне майбутнє моєї дитини»
- Вивчення пріоритетів підлітків, різних життєвих цінностей (метод самооцінки).
- Діагностика особистісних особливостей, професійна «Карта інтересів» А.Е.Голомштока (модифікований варіант), опитувальник професійних схильностей Л.А.Йовайші, шкільний тест розумового розвитку (під ред. К.М.Гуревича, модифікований варіант), методика визначення типу мислення.
- Поглиблена індивідуальна психодіагностика по запити учнів та їх батьків.

Структура діяльності членів педагогічного колективу по реалізації завдань профорієнтації

Рішення задач профорієнтації здійснюється в різних видах діяльності учнів (пізнавальної, суспільно-корисної, комунікативної, ігровий). З цією метою щорічно складаються шкільні та районні плани роботи з профорієнтації.

Основні функції діяльності з позиції організаторів профорієнтації в школі.

Заступник директора з виховної роботи, як координатор профорієнтаційної роботи в школі реалізує наступні напрямки:

- вироблення стратегії взаємодії суб'єктів, відповідальних за педагогічну підтримку самовизначення школярів з метою узгодження та координації їх діяльності;

- підтримка зв'язків загальноосвітнього закладу з соціальними партнерами, що впливають на самовизначення учнів основної і старшої школи;
- планування роботи педагогічного колективу з формування готовності учнів до профільного і професійного самовизначення відповідно до концепції та освітньою програмою загальноосвітнього закладу;
- здійснення аналізу і корекції діяльності педагогічного колективу з даного напрямку (консультації вчителів - предметників, класних керівників по організації системи навчально-виховної роботи, спрямованої на самовизначення учнів: профосвіта, профконсультавання, профдіагностика визначення індивідуальної освітньої траєкторії);
- проведення педагогічних рад, виробничих нарад з проблеми профільного і професійного самовизначення старшокласників;
- створення учнівських виробничих бригад, організація літньої трудової практики;
- організація участі обдарованих дітей у предметних олімпіадах різного рівня;
- організація системи підвищення кваліфікації класних керівників (кураторів), вчителів - предметників, шкільного психолога з проблеми самовизначення учнів;
- здійснення контролюючих функцій роботи класних керівників (кураторів), вчителів - предметників, шкільного психолога з проблеми профільного і професійного самовизначення учнів;
- організація занять учнів у мережі допрофільної підготовки і профільного навчання;
- куригування викладання профорієнтаційних курсів в ході допрофільної підготовки («Твоя професійна кар'єра») і профільного навчання («Технологія професійного успіху»).

Класний керівник: спираючись на концепцію, освітню програму і план виховної роботи школи:

- складає для конкретного класу (групи) план педагогічної підтримки самовизначення учнів, що включає різноманітні форми, методи, засоби, що активізують пізнавальну, творчу активність школярів;
- організує індивідуальні та групові профорієнтаційні бесіди, диспути, конференції;
- веде психолого-педагогічні спостереження схильностей учнів (дані спостережень, анкет, тестів фіксуються в індивідуальній карті учня);
- допомагає навчатися проектувати індивідуальну освітню траєкторію, моделювати варіанти профільного навчання та професійного становлення, здійснювати аналіз власних досягнень;
- організує відвідування учнями днів відкритих дверей у вузах і середніх професійних навчальних закладах;
- організує тематичні та комплексні екскурсії учнів на підприємства;
- надає допомогу шкільному психологу в проведенні анкетування, учнів та їх батьків з проблеми самовизначення;
- проводить батьківські збори з проблеми формування готовності учнів до профільного і професійного самовизначення;
- організує зустрічі учнів з випускниками школи - студентами вузів, середніх професійних навчальних закладів.

Вчителі-предметники:

- сприяють розвитку пізнавального інтересу, творчої спрямованості особистості школярів, використовуючи різноманітні методи і засоби: проектну діяльність, ділові ігри, семінари, круглі столи, конференції, предметні тижні, олімпіади, факультативи, конкурси стінних газет, домашні твори і т.д. .:
- забезпечують профорієнтаційну спрямованість уроків, формують в учнів загальноотрудові, професійно важливі навички;

- сприяють формуванню у школярів адекватної самооцінки;
- проводять спостереження з виявлення нахилів та здібностей учнів;
- адаптують навчальні програми залежно від профілю класу, особливостей учнів.

Бібліотекар:

- регулярно підбирає літературу для вчителів і учнів у допомогу вибору професії (за роками навчання) і профорієнтаційній роботі;
- вивчає читацькі інтереси учнів і рекомендує їм літературу, що допомагає у виборі професії; організовує виставки книг про професії і читацькі диспути-конференції на теми вибору професії;
- узагальнює і систематизує методичні матеріали, довідкові дані про потреби регіону в кадрах та інші допоміжні матеріали (фотографії, вирізки, схеми, проспекти, програми, описи професій);
- регулярно влаштовує виставки літератури про професії за сферами і галузями (машинобудування, транспорт, будівництво, в світі мистецтва і т.д.).

Соціальний педагог:

- сприяє формуванню у школярів групи ризику адекватної самооцінки, оскільки, як правило, у таких дітей вона занижена;
- надає педагогічну підтримку дітям групи ризику в процесі їх професійного і життєвого самовизначення;
- здійснює консультації учнів з соціальних питань;
- надає допомогу класному керівнику в аналізі та оцінці соціальних факторів, що ускладнюють процес самовизначення школяра.

Шкільний психолог:

- вивчає професійний інтерес і схильностей учнів;

- здійснює моніторинг готовності учня до профільного та професійного самовизначення через анкетування учнів та їх батьків;
- проведення тренінгових занять з профорієнтації учнів;
- проводить бесіди, психологічне просвітництво для батьків і педагогів на тему вибору;
- здійснює психологічні консультації з урахуванням вікових особливостей учнів;
- сприяє формуванню у школярів адекватної самооцінки;
- запрошує батьків учнів для виступів перед учнями про свою професію, залучає їх для роботи керівниками гуртків;
- надає допомогу класному керівнику в аналізі та оцінці інтересів і схильностей учнів.

Медичний працівник:

- сприяє формуванню у школярів установки на здоровий спосіб життя, використовуючи різноманітні форми, методи, засоби;
- проводить з учнями бесіди про взаємозв'язок успішності професійної кар'єри та здоров'я людини;
- організовує консультації з проблеми впливу стану здоров'я на професійну кар'єру;
- надає допомогу класному керівнику, шкільному психологу і соціальному педагогу в аналізі діяльності.

Календарний план роботи по виявленню професійних інтересів, нахилів і здібностей

Термін-реалізації	етапи			Взаємодія-
	5-8 клас	9- клас	10-11 клас	
1. Підготовчий етап				
Вересень	<ul style="list-style-type: none"> Підготовка діагностичних матеріалів. Співбесіда з класними керівниками. Складання плану роботи 			Класний керівник, Зас. директора з ВР, психолог
2. Інформаційний етап				
жовтень	<ul style="list-style-type: none"> Інформування учнів про проблеми дозвільного самовизначення . Інформування про профільні класи школи і інших шкіл району. Інформування батьків про можливі варіанти вибору 	<ul style="list-style-type: none"> Інформування учнів про можливі варіанти вибору самоосвітнього маршруту. 	<ul style="list-style-type: none"> Інформування учнів про можливі варіанти вибору свого маршруту і самоосвітнього професійного самовизначення. Презентація в доступній формі професіограм найбільш популярних серед учнів професій 	Класний керівник Психолог
3. Діагностичний етап				
Листопад - Грудень	<ul style="list-style-type: none"> Діагностика інтересів, бажань і нахилів <p>- карта інтересів; -діагностика включеності і емоційного благополуччя на уроках.</p> <ul style="list-style-type: none"> Діагностика можливостей: <p>- аналіз результатів успішності; - аналіз результатів дозвільної діяльності; - проведення експрес-діагностики (визначення типа мислення).</p> <ul style="list-style-type: none"> Анкетування батьків: <p>- анкета Судження”</p>	<ul style="list-style-type: none"> Вивчення інтересів, бажань і нахилів: <p>- карта інтересів; - діагностика властивостей особистості .</p> <ul style="list-style-type: none"> Діагностика можливостей: <p>- аналіз результатів успішності; - аналіз результатів дозвільної діяльності; - проведення експрес - діагностики (визначення типа інтелекту)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Вивчення інтересів, бажань і нахилів <p>- карта інтересів; - діагностика властивостей особистості. - анкета “Орієнтація” - опитувальник Дж.Голланда;</p> <ul style="list-style-type: none"> Діагностика можливостей: <p>- аналіз результатів успішності; - аналіз результатів дозвільної діяльності; - проведення експрес-діагностики (визначення типа інтелекту); - анкета “Стил пізнання”</p>	Психолог, учні, батьки

4. Аналітичний етап					
грудень січень	-	<ul style="list-style-type: none"> Аналіз результатів діагностики інтересів і можливостей кожного учня. Аналіз думки батьків, класного керівника і вчителів. Підведення підсумків діагностичної роботи, підготовка рекомендацій 	<ul style="list-style-type: none"> Обробка та аналіз результатів діагностики. Співставлення інтересів, схильностей і можливостей кожного учня. Співставлення властивостей особистості кожного учня з типами професій 	<ul style="list-style-type: none"> Обробка та аналіз результатів діагностики. Співставлення інтересів, схильностей і можливостей кожного учня. Співставлення властивостей особистості кожного учня з типами професій 	Психолог Учні разом з психологом
5. Узагальнюючий етап					
Лютий Березень	-	<ul style="list-style-type: none"> Індивідуальне консультування учнів за результатами діагностики та вибору освітнього маршруту. Індивідуальне консультування батьків за підсумками роботи. Бесіда з класним керівником за результатами роботи з класом 	<ul style="list-style-type: none"> Визначення основного і запасних варіантів використання алгоритму "сильні та слабкі сторони вибору". Вироблення конкретних кроків на найближче майбутнє зі збору інформації для остаточного прийняття рішення щодо вибору профілю навчання. Індивідуальне консультування учнів батьків з проблем вибору профілю навчання і професійного самовизначення 	<ul style="list-style-type: none"> Проведення серії індивідуальних консультацій для учнів. Робота з учнями з аналізу основного та запасного варіантів вибору з використанням алгоритму "Мій вибір". Індивідуальне консультування учнів батьків з проблем вибору освітнього маршруту та професійного самовизначення 	Психолог, Адміністрація, класні керівники.
6. Заключний етап					
Квітень травень	-	<ul style="list-style-type: none"> Варіанти вибору освітніх маршрутів 	<ul style="list-style-type: none"> Складання списків класу з зазначенням основного і запасного варіантів освітнього маршруту після закінчення 10 класу. Бесіда з класним керівником за результатами роботи з оформлення портфоліо. "Круглий стіл" за підсумками роботи з участю психолога, класних керівників, адміністрації 	<ul style="list-style-type: none"> Складання списків класу з зазначенням основного і запасного варіантів вибору освітнього маршруту та професійного самовизначення Бесіда з класним керівником за результатами роботи з оформлення портфоліо. "Круглий стіл" за підсумками роботи з участю психолога, класних керівників, адміністрації 	Класний керівник, адміністрація психолог

План профорієнтаційної роботи школи

Зміст	Відповідальний
Організаційна робота в школі	
1 Оформлення кабінету, куточка з профорієнтації. "Твоя професійна кар'єра" "У світі професій" "Складові вибору професії" Оформлення стенду (загальношкільного): "На допомогу випускнику", "Куди піти навчатись". "Освітня карта школи (району, міста)". (шкільна мережа, напрямки, навчальні заклади)	Рада по профорієнтації
2 Робота шкільної ради з профорієнтації .	Зас. директора з виховної роботи
3 Проведення аналізу результатів профорієнтації за минулий рік (питання працевлаштування та надходження в професійні навчальні заклади випускників X, XII кл.)	Зас. директора з виховної роботи
4 Зіставлення і обговорення плану профорієнтаційної роботи на новий навчальний рік. Презентація. Захист планів виховної роботи з профорієнтації. "Організація профорієнтаційної роботи в класі"	Зас. директора з виховної роботи
5 Забезпечення школи документацією та методичними матеріалами з профорієнтації .	Зас. директора з виховної роботи
6 Поповнення бібліотечного фонду літературою з профорієнтації та трудового навчання	Бібліотекар
7 Забезпечення участі школярів у роботі учнівських трудових об'єднань	Адміністрація
8 Організація роботи предметних гуртків на базі шкільних майстерень, гуртків декоративно-прикладної творчості, спортивно-технічних, художніх	Зас. директора з НВР, Зас. директора з виховної роботи
9 Введення профорієнтаційних курсів за вибором та факультативів: «Твоя професійна кар'єра», «Вибір професії» та «Моє професійне майбутнє» Організація регулярна випуску газети "Ким бути"	Зас. директора з виховної роботи
10 Організація регулярна випуску газети "Ким бути"	Редколегія.
11 Залучення учнів до суспільно-корисну діяльність відповідно до пізнавальними і професійними інтересами.	Зас. директора з виховної роботи, класний керівник
12 Здійснення взаємодії з установами додаткової освіти, Центром зайнятості	Зас. директора з виховної роботи, класний керівник, голова ради з профорієнтації
13 Оформлення та оновлення стенду «Професії, які нам пропонують»	Зас. директора з виховної роботи
14 Створення з числа старшокласників групи профінформаторів для роботи з молодшими школярами	Зас. директора з виховної роботи

	Робота з педагогічними кадрами.		
	Розробити рекомендації класним керівникам щодо планування профорієнтаційної роботи з учнями різних вікових груп.		Зас. директора з виховної роботи
2	Організувати для педагогів і класних керівників цикл семінарів за темою «Теорія і практика профорієнтаційної роботи»		Зас. директора з виховної роботи
3	<p>Передбачити в плані роботи методичних об'єднань педагогів розгляд питань методики профорієнтаційної роботи, обмін досвідом її проведення.</p> <p>"Підготовка учнів до компетентному вибору професії".</p> <p>"Система освіти в Україні</p> <p>"Система профорієнтаційної роботи в районі, в школі";</p> <p>"Методика профорієнтаційної роботи по віковим групам";</p> <p>"Психологічна та соціальна обумовленість вибору професії старшокласниками";</p> <p>"Методичні засади профорієнтації в позакласній роботі";</p> <p>"Робота з учнями за інтересами";</p> <p>"Методи досліджень і спостережень психофізіологічних особливостей учнів, основи профконсультації";</p> <p>"Методи роботи з батьками з питання вибору професії";</p> <p>"Профорієнтація в процесі вивчення основ наук"</p>		Зас. директора з виховної роботи КерівникМО Психолог
4	<p>Організувати для педагогів профконсультації по вивченню особистості школяра</p> <p>"Дослідження готовності учнів до вибору професії"</p> <p>"Вивчення особистісних особливостей і здібностей учнів",</p> <p>"Вивчення схильностей та інтересів",</p> <p>"Вивчення професійних намірів і планів учнів"</p>	<p>5-8 кл</p> <p>9-10 кл</p> <p>9-11 кл</p> <p>11-12 кл</p>	Психолог.
5	Організувати проведення конкурсу посібників з профорієнтації, методичних розробок позакласних заходів.		Рада з профорієнтації Зас директора з виховної роботи
6	Практикувати звітність вчителів-предметників, кл. керівників, керівників гуртків про виконану роботу		Зас. директора з виховної роботи
7	Підготовка рекомендацій кл. керівникам з обліку професійної спрямованості учнів у педагогічному процесі		Психолог.
8	Організувати допомогу в розробці класних годин з професійної спрямованості учнів		Зас. директора з виховної роботи
9	Скоординувати діяльність вчителів, які працюють в класі, психолога, медика та інших спеціалістів, які вирішують задачі		Зас. директора з виховної роботи

	профорієнтаційної роботи з учнями		
	Робота з батьками		
1	Організувати для батьків лекторій за темою «Роль сім'ї в правильному професійному самовизначенні»		Зас. диктора з виховної роботи
2	Проводити індивідуальні консультації з батьками з питання вибору професій учнями, курсів за вибором, факультативів. "Складові вибору профілю навчання та напрями подальшої освіти"		Кл. керівник, Психолог
3	Організувати зустрічі учнів з їх батьками - представниками різних професій		Кл. керівник Учителя-предметники
4	Залучати батьків до участі в проведенні екскурсій учнів на підприємства та навчальні заклади		Кл. керівник
5	Спланувати проведення батьківських зборів (загальношкільних, класних). "Аналіз ринку праці та затребуваності професій в регіоні" "Медичні аспекти при виборі професії"		Зас. диктора з виховної роботи Кл. керівник
6	Залучати батьків до оформлення профорієнтаційних куточків, кабінетів профорієнтації, стендів, до організації екскурсій		Кл. керівник Учителя-предметники
7	Підготовка рекомендацій батькам з виниклих проблем профорієнтації		Кл. керівник Психолог
8	Залучати батьків до керівництва гуртками за інтересами		Зас. диктора з виховної роботи
9	Організувати для батьків зустрічі з фахівцями. Круглий стіл "Вибираємо свій шлях" для учнів та їх батьків з участю представників навчальних закладів. Круглий стіл "Вибираємо свій шлях" для учнів та їх батьків з участю представників навчальних закладів	11 кл 10 кл 10 кл	Кл. керівник Психолог
	Робота з учнями		
1	Допрофільна підготовка Курс "Вибір" і "Твоя професійна кар'єра"		Учителя-предметники Кл. керівник
2	Проведення екскурсій на підприємства та в навчальні заклади міста	6-10 кл..	Кл. керівник
3	Організація тестування та анкетування учнів з метою виявлення профспрямування		Психолог. Кл. керівник
4	Проведення опитування щодо виявлення проблем учнів з профорієнтації		Кл. керівник Психолог
5	Проведення класних годин з вивчення професіограм навчальних закладів		Кл. керівник .
6	Здійснення індивідуальних і групових консультацій учнів		Психолог.
7	Проведення місячників з профорієнтації, конкурсів за професією, конференцій, інтелектуальних ігор та ін. Свято "Місто Майстрів", "Зустріч з Самоделкин",	1-4 кл	Зас. директора з виховної роботи Кл. керівник

	"Фестиваль професій". Класна година "Є така професія - Батьківщину захищати". Конкурс малюнків "Моя майбутня професія" «Мама, папа на роботі»		
8	Організація предметних тижнів, декади (за напрямками), олімпіади з "Технології"		Учителя "технології".
9	Організація і проведення з учнями виставок "Світ професій": "Транспорт", "Військові професії" "Інформаційні технології". "Будівництво та архітектура", і т. Д. Організація і проведення з учнями вікторин, бесід		Кл. керівник бібліотекар.
10	Проведення серій класних годин (згідно віковим особливостям) "Сто доріг - одна твоя" "Як втілити мрії в реальність" "Чи легко бути молодим" "До чого люди прагнуть в житті"	5-11кл.	Кл. керівник
11	Організація та проведення зустрічей з представниками різних професій		Кл. керівник
12	Організація екскурсій та зустрічей з фахівцями "Центру зайнятості"		Зас. директора з виховної роботи
13	Забезпечення участі старшокласників в днях відкритих дверей навчальних закладів	9-12кл.	Зас. директора з виховної роботи
14	Знайомство з професіями на уроках економіки, читання, праці і т.д. Розширення знань учнів про нові професії вчителями-предметниками	1-4 кл. 6-11кл.	Учителя-предметники
15	Організація екскурсій в «Центр зайнятості», допомога у визначенні профілю навчання	9-10кл.	Кл. керівник психолог
16	Забезпечення участі учнів у роботі ярмарку вакансій з метою знайомства з навчальними закладами та ринком праці	9-11кл.	Зас. директора з виховної роботи Кл. керівник
17	Оформлення на кожного учня профорієнтаційної карти		Кл. керівник , психолог.
18	Організація роботи гуртків на базі шкільних майстерень і залучення в них учнів. Участь в конкурсах декоративно-прикладного та технічної творчості		Учителя "Технології"
19	Залучення до занять в гуртках та спортивних секціях в школі, в установах додаткової освіти		Кл. керівник
20	Організація «Дня випускника» для учнів на біржі праці	11кл.	Зас. директора з виховної роботи Кл. керівник
	Проведення діагностики з виявлення інтересів учнів		Психолог
21	Організація п'ятої трудової чверті. Забезпечення участі учнів у роботі учнівських трудових бригад, робота на пришкільній ділянці:	7-9 кл 9-10 кл	Зас. директора з виховної роботи Кл. керівник

	- Знайомство з професіями, пов'язаними з рослинництвом; - Знайомство з будівельними професіями; - Пришкільний табір відпочинку (педкласу)		
22	Організація суспільно-корисної праці школярів, як проба сил для вибору майбутньої професії		Кл. керівник
23	Вивчення читацьких інтересів школярів, складання індивідуальних планів читання, обговорення книг, що мають профорієнтаційне значення		Бібліотекар.
24	Захист проектів "Мій вибір професійної діяльності та реалізація професійного плану" "Сходинки майстерності" "Мої життєві плани, перспективи і можливості"		Кл. керівник

Класифікація професій за типами

Людина — **людина**

- Вид діяльності — виховання, навчання, керування, медицина, обслуговування.
- Предмет праці — людина, група людей, колектив (шкільний клас, бригада робітників, військовий підрозділ, екіпаж судна чи літака).
- Вимоги професії — уміння встановлювати контакт із людьми.
- Приклади професії — педагог, вихователь, медсестра, лікар, юрист, офіціант, продавець, адміністратор, працівник міліції, лектор, бібліотекар, працівник клубу, суддя, слідчий, військовий.

Людина — **техніка**

- Вид діяльності — створення, монтаж, експлуатація, ремонт.
- Предмет праці — машини, механізми, агрегати, технічні системи, транспорт.
- Вимоги професії — високий інтелект, технічне мислення, добра координація рухів.
- Приклади професії — електромонтажник, інженер-електрик, слюсар, радіоінженер, токар, шахтар, водій, будівельник, робітник технічних галузей,

праці (гірничча справа, металургія, машино будівництво, легка промисловість, будівництво і транспорт, електротехнічна промисловість, енергетика).

Людина – **природа**

- Вид діяльності – вивчення, дослідження, профілактика захворювань.
- Предмет праці – об'єкти живої й неживої природи, земля, атмосфера, корисні копалини, рослини й тварини.
- Вимоги професії – знання природної системи, вміння передбачити й оцінити природні фактори.
- Приклади професії – геолог, агроном, садівник, рибалка, зоотехнік, ветеринар, лісник, фермер, океанолог, фізіолог, біохімік, топограф, ґрунтознавець, землеупорядник, гідрограф, метеоролог, садівник, городник, виноградар, пастух, чабан, тваринник, пасічник, агрохімік.

Людина – **знакова система**

- Вид діяльності – розрахунки, виконання креслень і схем, переклади текстів.
- Предмет праці – тести, цифри, формули, коди, умовні знаки.
- Вимоги професії – уміння аналізувати й узагальнювати інформацію, логічне мислення, витримка, організованість.
- Приклади професії – радист, бухгалтер, економіст, кресляр, перекладач, касир, плановик, набірник, коректор, машиніст – стенографіст, програміст.

Людина – **художній образ**

- Вид діяльності – проектування, моделювання, виготовлення художніх речей.
- Предмет праці – музика, скульптура, літературні твори, предмети образотворчого та прикладного мистецтва.
- Вимоги професії – художній смак, творча уява, емоційність.
- Приклади професії – художник, архітектор, скульптор, актор, журналіст,

ювелір, письменник, кондитер, перукар, хореограф, режисер, композитор, музикант-виконавець, гравер, фотограф, закрійник, модельєр, маляр-альфрейник.

Орієнтовні курси по допрофільній підготовці у 8-9 класах

Курси за вибором орієнтовані на організацію занять, сприяють самовизначенню учня щодо профілю навчання в старшій школі. Для цього організовані модульні курси по типу професійних проб, що надають підліткам можливість не тільки набути досвіду освоєння посильних елементів професійної діяльності, а й усвідомити свої можливості, інтереси, уподобання.

Мета курсів:

- Виявлення інтересів і схильностей школярів, формування практичного досвіду в різних сферах пізнавальної і професійної діяльності.
- Допомога в прийнятті адекватного вибору подальшого напрямку освіти, шляхи отримання освіти.

Типи професій	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень
Людина - Техніка		«електрорадіо - технології»	«Історія техніки»			«Ремонт побутової техніки»	
Людина-людина	«Введення у педагогіку»	«людина-суспільство-світ»			«Практичне право»		«Екологія і здоров'я людини»
Людина-Знакова-система	Діловодство «Офісні технології»	«Подорож до Франції»	Людина і книга	Економіка і підприємництво		Світ цифр	
Людина - худ образ	Кераміка	«Масова культура»	«Стилістика художніх засобів»	Мистецтво навство	«Сучасний дизайн»		
Людина--Природа		«Екологія в експериментах»		«Що ми знаємо про небесні тіла»			Рослинництво

Організація позакласної роботи в розрізі профорієнтації

Людина-людина	Людина Техніка	Людина Природа	Людина Знакова система	Людина–художній образ	Спортивно-оздоровча система
«Лідер» рада старшокласників	Телестудія	Туристичний клуб «Горизонт»	Інтел. клуб "Ерудит»	Студія «Театр Моді»	Національні види боротьби
ЮПЗ «Дельта»	Радіогурток	Гурток «Квітникарство»		Студія «Модний контур»	Теніс
Пед. загін «Джерело»	Гурток «Умілі руки»	Гурток «Мова квітів»	Факультатив «Цікава економіка»	Гурток «Юний гітарист»	Легка атлетика
		«Юний зоолог»	Медіа-центр «Шоу»	Фольклорний гурток	Вільна боротьба
Гурток «Історія школи»		Гурток «Еколог»		«Випалювання»	Баскетбол
ДТД (Діти, які творять добро)		Гурток кулінарії «Господарочка»		«Різьблення по дереву»	Волейбол
«Красзнавство»				Кукольний театр	Футбол
Наукове товариство учнів (НТУ) Секція «Філологія»	НТУ Секція «Технологія»	НТУ Секція «Природничі науки»	НТУ Секція «Фізико-математичні науки»	Дитячий народний ансамбль «Веселі нотки»	
НТУ. Секція «Красзнавство»				НТУ Секція «Мистецтвознавство»	
Ангомовний факультатив				ДМШ, відділення: *Хореографії *Фортепіано *Народних інструментів *Художньо-прикладне	

Перелік психодіагностичних методик, які використовуються практичними психологами при проведенні профорієнтаційної роботи з учнями школи:

1. "Анкета інтересів"
2. "Карта інтересів –модифікована методика А.Є.Голомштока (174 питання).
3. Діференційовано-діагностичний опитувальник (ДДО) за Клімовим Е.А.
4. Питальник професійної готовності (ППГ) за Л.Кабардовою).
5. Методика "КОС-1".
6. Методика "КОС-2".
7. Методика Д.Голланда.
8. "Структура мотивації трудової діяльності" К.Замфир.
9. "Вивчення рівня задоволення своєю професією та різними сторонами професійної діяльності" (Н.Н.Журін, Є.П.Ільїн). 1997
10. Теплінг-тест ("олівцева проба").
11. Вивчення інтересів та схильностей дітей.
12. Вивчення актуальних потреб та нахилів дитини.
13. Орієнтаційна анкета Б.Басса.
14. "Професійні переваги". Федоров В.Д.
15. Анкета для визначення інтересів учнів.
16. Методика "Мотиви вибору професії" Б.Ф.Федоришена.
17. Виявлення професійних переваг (Л.П.Кабардов)
18. Агресивність у відносинах (А.Ассингер)
19. Активуюча профорієнтаційна методика (Н.Пряжников)
20. Вивчення професійних намірів старшокласників (Л.М.Фрідман, Т.А.Пушкіна, І.А.Каплунович, 1988)
21. Анкети для батьків
22. MMPI

Критерії і показники готовності старшокласників до професіонального самовизначення, узгодженні з вибором профіля навчання

Критерії	Показники	
	8-9 клас	10-11 класи
Когнітивний	1. Знання своїх нахилів, здібностей, індивідуальних якостей	
	2. Володіння способами самодіагностики і саморозвитку	
	3. Знання розмаїття світу праці і професій; необхідності професійного вибору у відповідності зі своїми бажаннями, нахилами, здібностями	3. Знання предметного боку професійної діяльності; спільних і спеціальних професійно важливих якостей (ПВЯ)
	4. Розуміння специфіки профільного навчання, його значення для професійного самовизначення	4. Знання своїх інтересів, нахилів, здібностей
Мотиваційно-ціннісні	1. Зацікавленість в отриманні знань.	1. Стійкі пізнавальні інтереси.
	2. Позитивне ставлення до продовження навчання відповідно з обирається профілем.	2. Ставлення до обраної професійної діяльності (розуміння суспільної та особистої значущості обраної професійної діяльності, присутність інтересу до обраної професії в системі ціннісних орієнтацій).
	3. Усвідомлена мотивація на профільне навчання як умова для досягнення поставленої мети вибору бажаної професійної діяльності.	3. Адекватна самооцінка ПВЯ.
	4. Усвідомлення необхідності вибору профілю навчання на основі співвідношення своїх професійних намірів з особистісними схильностями і можливостями.	
	5. Адекватне ставлення до себе як суб'єкту вибору профілю навчання, самостійність і активність при здійсненні вибору.	
Деяльнісно-практичний	1. Прояв вольових зусиль в досягненні поставлених професійно-орієнтованих цілей.	
	2. Вияв свого творчого потенціалу, комунікативності і самостійності в досягненні найвищих результатів з дисциплін, що цікавлять та з професійно значущих навчальних дисциплін.	2. Готовність до вдослідницької, перетворювальної і комунікативної діяльності в обраній сфері. 3. Орієнтація на творчість. 4. Прагнення до вдосконалення ПВЯ

Рекомендації для класних керівників із професійної орієнтації учнів

Основні завдання для класних керівників із професійної орієнтації й консультації учнів:

1. Глибоко й всебічно виявляти, вивчати і формувати професійні інтереси та здібності кожного учня класу, узагальнювати дані з цих питань, надані

- вчителями-предметниками, і робити власні висновки та пропозиції.
2. Організовувати і проводити консультації учнів із питань вибору професії.
 3. Завести необхідну документацію й систематично накопичувати матеріали, пов'язані з формуванням особистості учнів і вибором професії.
 4. У планування виховної роботи класу внести такі заходи:
 - вивчення інтересів, схильностей і здібностей учнів шляхом спостереження, експериментування, анкетування й інших методик;
 - індивідуальна співбесіда з батьками учнів (де працюють батьки, як вони відгукуються про свою професію, чи знають про улюблені заняття своїх дітей, їхні інтереси та схильності, як діти ставляться до виконання обов'язків по дому тощо).

Заходи для класних керівників із профорієнтаційної роботи

1-й клас

- Як сорочка в полі виросла (бесіда).
- Від зернятка до булки (бесіда).
- Хто для тебе працює (розповідь учителя).
- Хто працює в нашій школі (екскурсія по школі, до буфету, в бібліотеку).
- Матусі всякі потрібні (свято).
- Виставка дитячих виробів.
- Конкурс на найкращий малюнок про працю.
- Як правильно організувати своє робоче місце (практична хвилинка).
- Виховання трудових навичок у родині (батьківські збори).
- Я вмю робити сам (конкурс-змагання).

2-й клас

- Любиш кататися – люби й саночки возити (бесіда).
- Твої трудові обов'язки вдома й у школі (бесіда).

- Роботі – година, розвагам – хвилина (урок-практикум).
- Усі речі створено працею (розповідь учителя).
- Ким і де працюють мої батьки (класна година).
- Конкурс на найкращий малюнок про працю.
- Ким хочеш стати та яку користь людям приноситиме твоя робота (класна година).

3-й і 4-й клас

- Навчання і труд поряд живуть (бесіда).
- Усі роботи добрі – обирай на смак (розповіді дітей про професії своїх батьків).
- На кого я хочу бути схожим (класні години).
- Пісні про різні професії (конкурс).
- Розвиток інтересів і схильностей дітей молодшого віку (класні батьківські збори).
- Підприємства нашого міста (екскурсії).
- Що мені сподобалося на екскурсії.
- Хто більше знає про професії (конкурс).

5-й клас

- «Історія» речей, які тебе оточують (бесіда).
- Сімейні трудові традиції й виховання школяра (класні батьківські збори).
- Замальовки картин праці за власними спостереженнями (конкурс).
- Хто більше знає про професії (конкурс).
- Землю прикрашає сонце, а людину – праця (класна година).
- Усяка робота в нас почесна (бесіда).
- Моє улюблене заняття у вільний час (розповіді учнів).
- Екскурсія на підприємства міста.
- Що мені сподобалося на екскурсії (вір).

6-й**клас**

- Моя улюблена професія (гра).
- Подорож у світ професій (гра).
- Усі професії – добрі – обирай на смак (бесіда).
- Ким я хочу стати і чому (бесіда).
- Роль знань, умінь та навичок у набутті людиною професії (бесіда).
- Розвиток інтересів і схильностей підлітків (класні батьківські збори).
- Моє улюблене заняття у вільний час (твір).

7-й**клас**

- Щастя – в праці (бесіда).
- Усякий труд треба поважати (бесіда).
- Професійні наміри і здоров'я школярів (класні батьківські збори).
- Чудові люди моєї майбутньої професії (класна година).
- Справа майстра боїться (гра).

8-й**клас**

- Що треба знати про вибір професії (бесіда).
- Біжать роки, буде і 17, де працювати мені тоді, чим займатися (класна година).
- Організм людини і професія (бесіда лікаря).
- Що я знаю про обрану професію (розповіді учнів).
- Хто більше знає про професії (конкурс).
- Що таке ПТУ (зустріч із представниками ПТУ).

9-й**клас**

- «Хочу, можу і треба» - коли обираєш професію (бесіда).
- Про значення праці в житті людини і правильного вибору професії (бесіда).

- Праці ми хвалебну пісню співаємо (конкурс пісень про професії).
- Як здобути робітничу професію (бесіда з представниками ПТУ).
- Бесіди лікаря про гідний вибір професії.
- Бесіди з учнями про їхні професійні наміри і значення правильного вибору професії «Куди піти навчатися після 11-го класу», «Ким стати» тощо.
- Екскурсії на підприємства міста, до профтехучилищ та установ.
- Написання творів на різні теми: «Ким стати?», «Про яку професію ти мрієш?», «Чому я обрав таку професію?», «Моя майбутня професія» тощо.
- Створення альбомів «У світі професії», «Ми обираємо професію», використовуючи матеріали газет і журналів.
- Заохочення школярів до участі в предметних і технічних гуртках, факультативах, гуртках художньої самодіяльності тощо.
- Участь в облаштуванні шкільного кабінету і стенду з профорієнтації.
- Диспути, вечори на тему: «Як я уявляю свою майбутню професію», «Вибір професії – важлива життєва проблема», «Ким я буду через 10 років», «Моє місце в житті», «Інтереси та їх роль у виборі професії» тощо.

10-й

клас

- Усе про професії (оформлення стенду з профорієнтації).
- Які труднощі я відчуваю, коли обираю професію (позакласний твір).
- У світі професії (оформлення стенду).
- Про твої шляхи (диспут).
- Наше місто у третьому тисячолітті (КВК).
- Твій життєвий шлях: із чого він починається (бесіда).
- Роль батьків у підготовці учнів до вибору професії (класні батьківські збори).

11-й

клас

- Моя професія – моє покликання (позакласний твір).
- Що я роблю для досягнення мети (класна година).

- Вибір професії – відповідальна справа випускника (класна година).
- Що я знаю про професію, яка мене цікавить (класна година).
- Покликання і професія (класна година).
- Можливість працевлаштування випускників шкіл у селі (зустріч із представниками районного центру зайнятості).
- Умови праці підлітка 16-18 років (бесіда).

Спеціальні тести для виявлення професійних нахилів і здібностей:

1. **Мотиви вибору професії:**
 - вивчають внутрішні соціально значущі мотиви;
 - внутрішні індивідуально значущі мотиви;
 - зовнішні позитивні мотиви;
 - зовнішні негативні мотиви.
2. **За тестом професійної спрямованості особистості Дж. Голланда виявляються такі типи:**
 - реалістичний;
 - інтелектуальний;
 - соціальний;
 - конвенційний;
 - підприємницький;
 - артистичний.
3. **ДДО – диференційно-діагностичний опитувальник Клімова, де виявляються типи професій.**
4. **Квадрат інтересів – типи професій.**
5. **Опитувальник професійних переваг:**
 - уміння;
 - ставлення;
 - бажання (графік, кругова діаграма).

6. Карта інтересів – види діяльності.
7. Типи мислення:
- предметно-дійове;
 - абстрактно-символічне;
 - словесно-логічне;
 - наглядно-образне;
 - креативне.
8. Опитувальник професійних схильностей:
- роботи з людьми;
 - інтелектуальна робота;
 - практична діяльність;
 - естетичні види діяльності;
 - екстремальні види діяльності;
 - планово-економічні види діяльності.
9. Анкета за типами інтелекту:
- лінгвістичний;
 - математико-логічний;
 - внутрішньо-особистісний;
 - візуально-просторовий;
 - музичний;
 - кінестетичний;
 - міжособистісний.
10. Визначення стилю навчання й мислення (лівопівкулеве, правопівкулеве, змішане) тощо.

Загальна концепція системи профорієнтації має

ступінчасту реалізацію мети:

1. У школярів молодших класів (1-4 класи) за допомогою активних засобів профорієнтаційної роботи необхідно формувати: відповідальне ставлення до

праці, розуміння її ролі в житті людини й суспільства, мотивацію при виборі професії, розвиток інтересів до трудової діяльності й розмаїття світу професій.

2. Підліткам (5-7 класи) важливо розуміти свої інтереси, схильності й загальні цінності, пов'язані з вибором професії та свого місця в суспільстві. При цьому майбутня професійна діяльність стає для підлітка способом налагодження власного способу життя, шляхом до реалізації власних можливостей і досягнення мети. Перевага віддається груповим формам роботи.

3. Старшим підліткам (8-9 класи) необхідно розширювати уявлення про професії народного господарства, перспективи професійного зростання та майстерності, правила вибору професії, а також уміння адекватно оцінювати свої можливості відповідно до вимог обраної професії.

4. Старшокласникам (10-11 класи) слід формувати готовність до обґрунтованого вибору професії та планування перспектив отримання подальшої освіти. А також розвивати здібності до аналізу сучасного ринку праці через засвоєння понять, що належать до планування професійної діяльності (ринок праці, професійна кар'єра, професійно важливі риси, професійна компетентність, професійна мобільність тощо).

Заходи для класних керівників із профорієнтаційної роботи

1-й клас

- Як сорочка в полі виросла (бесіда).
- Від зернятка до булки (бесіда).
- Хто для тебе працює (розповідь учителя).
- Хто працює в нашій школі (екскурсія по школі, до буфету, в бібліотеку).
- Матусі всякі потрібні (свято).
- Виставка дитячих виробів.

- Конкурс на найкращий малюнок про працю.
- Як правильно організувати своє робоче місце (практична хвилинка).
- Виховання трудових навичок у родині (батьківські збори).
- Я вмію робити сам (конкурс-змагання).

2-й

клас

- Любиш кататися – люби й саночки возити (бесіда).
- Твої трудові обов'язки вдома й у школі (бесіда).
- Роботі – година, розвагам – хвилинка (урок-практикум).
- Усі речі створено працею (розповідь учителя).
- Ким і де працюють мої батьки (класна година).
- Конкурс на найкращий малюнок про працю.
- Ким хочеш стати та яку користь людям приноситиме твоя робота (класна година).

3-й

і

4-й

клас

- Навчання і труд поряд живуть (бесіда).
- Усі роботи добрі – обирай на смак (розповіді дітей про професії своїх батьків).
- На кого я хочу бути схожим (класні години).
- Пісні про різні професії (конкурс).
- Розвиток інтересів і схильностей дітей молодшого віку (класні батьківські збори).
- Підприємства нашого міста (екскурсії).
- Що мені сподобалося на екскурсії.
- Хто більше знає про професії (конкурс).

5-й

клас

- «Історія» речей, які тебе оточують (бесіда).

- Сімейні трудові традиції й виховання школяра (класні батьківські збори).
- Замальовки картин праці за власними спостереженнями (конкурс).
- Хто більше знає про професії (конкурс).
- Землю прикрашає сонце, а людину – праця (класна година).
- Усяка робота в нас почесна (бесіда).
- Моє улюблене заняття у вільний час (розповіді учнів).
- Екскурсія на підприємства міста.
- Що мені сподобалося на екскурсії (вір).

6-й клас

- Моя улюблена професія (гра).
- Подорож у світ професій (гра).
- Усі професії – добрі – обирай на смак (бесіда).
- Ким я хочу стати і чому (бесіда).
- Роль знань, умінь та навичок у набутті людиною професії (бесіда).
- Розвиток інтересів і схильностей підлітків (класні батьківські збори).
- Моє улюблене заняття у вільний час (вір).

7-й клас

- Щастя – в праці (бесіда).
- Усякий труд треба поважати (бесіда).
- Професійні наміри і здоров'я школярів (класні батьківські збори).
- Чудові люди моєї майбутньої професії (класна година).
- Справа майстра боїться (гра).

8-й клас

- Що треба знати про вибір професії (бесіда).
- Біжать роки, буде і 17, де працювати мені тоді, чим займатися (класна година).

година).

- Організм людини і професія (бесіда лікаря).
- Що я знаю про обрану професію (розповіді учнів).
- Хто більше знає про професії (конкурс).
- Що таке ПТУ (зустріч із представниками ПТУ).

9-й

клас

- «Хочу, можу і треба» - коли обираєш професію (бесіда).
- Про значення праці в житті людини і правильного вибору професії (бесіда).
- Праці ми хвалебну пісню співаємо (конкурс пісень про професії).
- Як здобути робітничу професію (бесіда з представниками ПТУ).
- Бесіди лікаря про гідний вибір професії.
- Бесіди з учнями про їхні професійні наміри і значення правильного вибору професії «Куди піти навчатися після 11-го класу», «Ким стати» тощо.
- Екскурсії на підприємства міста, до профтехучилищ та установ.
- Написання творів на різні теми: «Ким стати?», «Про яку професію ти мрієш?», «Чому я обрав таку професію?», «Моя майбутня професія» тощо.
- Створення альбомів «У світі професії», «Ми обираємо професію», використовуючи матеріали газет і журналів.
- Заохочення школярів до участі в предметних і технічних гуртках, факультативах, гуртках художньої самодіяльності тощо.
- Участь в облаштуванні шкільного кабінету і стенду з профорієнтації.
- Диспути, вечори на тему: «Як я уявляю свою майбутню професію», «Вибір професії – важлива життєва проблема», «Ким я буду через 10 років», «Моє місце в житті», «Інтереси та їх роль у виборі професії» тощо.

10-й

клас

- Усе про професії (оформлення стенду з профорієнтації).

- Які труднощі я відчуваю, коли обираю професію (позакласний твір).
- У світі професії (оформлення стенду).
- Про твої шляхи (диспут).
- Наше місто у третьому тисячолітті (КВК).
- Твій життєвий шлях: із чого він починається (бесіда).
- Роль батьків у підготовці учнів до вибору професії (класні батьківські збори).

11-й

клас

- Моя професія – моє покликання (позакласний твір).
- Що я роблю для досягнення мети (класна година).
- Вибір професії – відповідальна справа випускника (класна година).
- Що я знаю про професію, яка мене цікавить (класна година).
- Покликання і професія (класна година).
- Можливість працевлаштування випускників шкіл у селі (зустріч із представниками районного центру зайнятості).
- Умови праці підлітка 16-18 років (бесіда).

Рекомендації для класних керівників із професійної орієнтації учнів

Основні завдання для класних керівників із професійної орієнтації й консультації учнів:

1. Глибоко й всебічно виявляти, вивчати і формувати професійні інтереси та здібності кожного учня класу, узагальнювати дані з цих питань, надані вчителями-предметниками, і робити власні висновки та пропозиції.
2. Організовувати і проводити консультації учнів із питань вибору професії.
3. Завести необхідну документацію й систематично накопичувати матеріали, пов'язані з формуванням особистості учнів і вибором професії.

4. У планування виховної роботи класу внести такі заходи:
- вивчення інтересів, схильностей і здібностей учнів шляхом спостереження, експериментування, анкетування й інших методик;
 - індивідуальна співбесіда з батьками учнів (де працюють батьки, як вони відгукуються про свою професію, чи знають про улюблені заняття своїх дітей, їхні інтереси та схильності, як діти ставляться до виконання обов'язків по дому тощо).

Спеціальні тести для виявлення професійних нахилів і здібностей:

- 1. Мотиви вибору професії:**

 - вивчають внутрішні соціально значущі мотиви;
 - внутрішні індивідуально значущі мотиви;
 - зовнішні позитивні мотиви;
 - зовнішні негативні мотиви.
- 2. За тестом професійної спрямованості особистості Дж. Голланда виявляються такі типи:**

 - реалістичний;
 - інтелектуальний;
 - соціальний;
 - конвенційний;
 - підприємницький;
 - артистичний.
- 3. ДДО – диференційно-діагностичний опитувальник Клімова, де виявляються типи професій.**
- 4. Квадрат інтересів – типи професій.**
- 5. Опитувальник професійних переваг:**

 - уміння;

- ставлення;
- бажання (графік, кругова діаграма).
- 6. Карта інтересів – види діяльності.
- 7. Типи мислення:
 - предметно-дійове;
 - абстрактно-символічне;
 - словесно-логічне;
 - наглядно-образне;
 - креативне.
- 8. Опитувальник професійних схильностей:
 - роботи з людьми;
 - інтелектуальна робота;
 - практична діяльність;
 - естетичні види діяльності;
 - екстремальні види діяльності;
 - планово-економічні види діяльності.
- 9. Анкета за типами інтелекту:
 - лінгвістичний;
 - математико-логічний;
 - внутрішньо-особистісний;
 - візуально-просторовий;
 - музичний;
 - кінестетичний;
 - міжособистісний.
- 10. Визначення стилю навчання й мислення (лівопівкулеве, правопівкулеве, змішане) тощо.

Професій у світі дуже багато

Дуже важко не розгубитися у великій кількості професій. До того ж, їх

кількість постійно збільшується. У 1926 р. налічувалося близько 10 тис. професій, у 1991р. – понад 50 тис., а нині – більш ніж 100 тис. професій... Із цієї кількості треба вибрати одну. До того ж, важливо не помилитися – віддати перевагу тій професії, що найбільше відповідає здібностям, покликанню, знанням і потенціалу.

Значення деяких нових професій

Аудитор. Аудитори контролюють не бізнес, а рахунки, рентабельність, доходи та витрати компанії. У всіх країнах компанії повинні вести баланс, робити грошові переведення через рахунки, відраховувати податки тощо. Правильність ведення фінансово-звітної та звітної документації контролює суспільний аудитор. Ця професія потребує високої кваліфікації й відповідальності. Нині вона дуже популярна.

Сестра-геронтолог. Удосконалення медичного обслуговування, покращення умов життя і зростання розуміння необхідності вести здоровий спосіб життя допомагає населенню багатьох країн жити довго й повноцінно. Запрошення няні на якийсь відрізок часу – реальний вихід у багатьох ситуаціях. Тому професія сестри-геронтолога отримує дедалі більше визнання в суспільстві.

Радіолог. Професія також пов'язана з медициною. Радіолог виявляє внутрішні симптоми хвороб шляхом спеціалізованого обстеження різних частин тіла людини. Таке обстеження проводиться за допомогою високотехнологічного обладнання: рентгена, ультразвука, комп'ютера, томографа тощо. Ці засоби стають дедалі сучаснішими й дають змогу отримувати та швидко обробляти великий обсяг інформації про стан внутрішніх органів людини. Як правило, пацієнтів до радіолога направляють лікарі, які потребують додаткової інформації, й на підставі його висновків ставлять точніший діагноз.

Мерчендайзер. Спеціаліст із просування товарів у роздрібній торгівлі.

Головне завдання мерчендайзера – грамотне розташування (викладення) товарів своєї компанії в магазинах, контроль наявності повного асортименту товарів, забезпечення магазинів рекламною продукцією.

Торговий представник. Працює з дрібними торговельними точками як мерчендайзер. Його основні дії – пошук нових клієнтів, укладання договорів на поставку продукції, контроль своєчасності поставок і оплати за відвантажену продукцію.

Супервайзер. Як правило, торговий представник із досвідом роботи 2-3 роки. Головне завдання – організація й контроль роботи торгових представників. Зазвичай у підпорядкуванні супервайзера буває від 3 до 15 торговельних точок.

Додатки:

КЗ «Новомиколаївська СЗШ № 1 I – III ст.»

Аналіз професійно – орієнтованого уроку

Дата проведення уроку _____

ПІБ перевіряючого _____

Клас _____

Предмет _____

Тип уроку _____

ПІБ вчителя _____

Категорія _____

Вид контролю _____

Тема уроку _____

Мета _____

Критерії	Рівні виявлення			
	Високий	Достатній	Середній	Низький
I. Організаційний момент				
1.Привітання. Готовність робочого місця вчителя і учня				
2.Організація уваги.				
3.Швидке включення класу до ділового ритму.				
II. Перевірка домашнього завдання				
1.Рівень підготовки домашнього завдання (якість виконання).				
2.Доцільність методів перевірки.				
3.Масовість опитування.				
4.Контроль і пропаганда учнівських зошитів.				
III. Мотивація початкової діяльності.				
1.Учитель грамотно проводить мето положення мотивацію, використовуючи при цьому цікаві прийоми (помилка в поясненні, фантастичне або проблемне питання, запитання до тексту, практичність теорії; елементи профорієнтації).				
2.Визначення спільно з учнями особистісно – значимих цілей наступної діяльності на уроці (що може дати це заняття зараз; для здачі підсумкового заліку; ДПА, ЗНО,майбутньої професії, майбутнього життя).				
IV. Організація вивчення нового матеріалу.				
1.Випереджаюче завдання.				
2.Здійснення міжпредметних та внутрішньо предметних зв'язків (використання знань учнів із споріднених предметів і вивчених тем, арсенал методів повторення).				
3.Розвиток інтересу до навчання (заохочення, стимулювання пізнавальної діяльності, удосконалення загально – навчальних умінь)				
4.Учитель організовує свідоме сприйняття учнями інформації: - є чітка вступна інструкція до кожного нового виду діяльності на уроці; - виділяється ключова інформація під час пояснення (у наочних посібниках, схемах); - з'ясовується ступінь учнями нової інформації й уточнення незрозумілих учнями фактів, явищ, процесів; Тісний зв'язок з життям, використовуючи інформацію про професію (повнота, де здобути професію; професіограма; відеоматеріал).				
5.Учитель використовує цілісне сприйняття нового матеріалу (забезпечуючи його				

логічну цілісність, зв'язок у середині предмету, між предметами).				
6. Використання інтерактивних методів навчання, ІКТ.				
7. Надання варіативності у виборі: - способів навчальної діяльності (індивідуальне, групове, письмове, усне); - способи фіксації НМ (конспект, тези, таблиці, схеми, опора).				
8. Навчання у діалозі (створення ситуації самоперевірки, аналіз власних пізнавальних практичних дій, обмін думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій).				
9. Організація мислення учнів (розвиває репродуктивне мислення, творче мислення, учить дітей логічній побудові ключових понять, уміло використовує проблемні питання й підказки, керує мисленням учнів).				
10. організація роботи пам'яті: - формує міцну установку на необхідність довгострокового запам'ятовування (навіщо); - забезпечує осмислення учнями всього матеріалу, виділяє головне, суттєве; - встановлює причинно – наслідкову й логічні зв'язки у вивченому матеріалі; - вміло організовує операційну діяльність, сприяючи кращому запам'ятовуванню, складання плану, схем, графіків, таблиць, СЛС; - учитель використовує прийоми, які розвивають уяву учнів.				
11. Організація уваги учнів (учитель використовує методи управління увагою учнів: наочні посібники, робота з дошкою і зошитами, емоційна мова, чітка інструкція й установка на кожен вид діяльності; своєчасне переключення з одного виду діяльності на інший).				
12. Валеологізація та інтеграція навчальної діяльності.				
V. Закріплення нових знань.				
1. Наукова організація праці на уроці (раціональне використання кожної хвилини, інноваційні навчально – виховні технології, психологічний клімат).				
2. Дотримання традицій уроку (кожна відповідь учня мотивована, записана в щоденник, учень працює самостійно або в групі).				
3. Розв'язування проблеми «Навчатися начватися» (навчання раціональних прийомів праці з підручником, картою, прийоми запису, рецензування, робота з алгоритмами).				
4. Практичність застосування набутих знань (ділова, рольова гра, тощо).				
5. Виховна, розвивальна та профорієнтаційна робота (розвиток точності, акуратності, вихованості, освіченості, уміння долати перешкоди, самостійності, сумлінності, ознайомлення з майбутніми професіями).				
6. Диференціація навчальних завдань, використання творчих завдань.				
7. Парні і групові види взаємоконтролю.				
8. Само і взаємоаналіз.				
VI. Підсумково – оціночний етап				
1. Порівняння одержаних учнем результатів з критеріями оцінювання.				
2. Використання механізмів «заохочення» (позитивного ставлення до успіху учня)				
VII. Домашнє завдання (обсяг, доцільність, рівне вість, методичне забезпечення, вимоги, вчасність подачі)				
VIII. Висновок.				
1. Стан реалізації триєдиної мети, завдання уроку (чіткість поставленої мети і завдання на урок і рівень реалізації).				
2. Науково – методичний рівень уроку.				
3. Обсяг інформації та методи її подачі (навчальний матеріал та інформація про професію).				
4. Якість знань учнів (на основі відповідей учнів на уроці, під час коротко – термінового спец опитування, під час атестації, контрольної, лабораторної, практичної роботи).				
5. Стан реалізації вимог вибраного типу уроку.				
6. Повнота та доцільність інформації про професію.				

Зміст програмного матеріалу

Профінформаційні уроки
із забезпеченням інтегрованого
пізнання 1-11 клас

1-4 клас

- Розвивальна економіка
- Самопізнання
- Ділове спілкування
- Партнерство

5 – 9 клас

- Економічна психологія (5 клас)
- Раціональна поведінка (6 клас)
- Людина і світ професій (7 клас)
- Людина і праця (10 клас)

10 – 11 клас

- Основи інтелектуальної власності
- Соціальне партнерство
- Побудова кар'єри

Основні форми організації навчання

Урок, заняття, семінар,
практичні заняття

Ділові ігри,
Тренінги,
Індивідуальна
робота

Творча
самостійна
робота,
економічні
розрахунки

Створення
учнівських
проектів

Імітаційне
моделювання

Розробка
бізнес –
планів.

Складання
психолого –
професійних

Міні
підприємства

Спостереження
за
виробничими
процесами

Кадрове забезпечення та цільові групи

Кадрове
забезпечення

Директор загальноосвітнього навчального закладу
Заступники директора, соціальний педагог,
практичний психолог, вчителі, педагог - організатор

Цільові
групи

Батьківський актив;
Відповідальний працівник за налагодження зв'язків з
підприємницькими та бізнесовими організаціями й
залучення їх до навчально – виховного процесу;
Учні від 5 до 18 років.

Етапи професійної орієнтації

Професійна інформація

Планомірне професійне інформування учнів, викладачів, батьків. Пропаганда провідних і масових професій.

Професійна консультація

Оцінка психологом здібностей учнів та надання конкретних рекомендацій щодо вибору професії та шляхів оволодіння нею

Професійний відбір

Визначення професійної придатності кожного підлітка до конкретного виду діяльності з урахуванням здібностей, нахилів та потреб виробництва.

Професійна адаптація

Розробка та реалізація комплексу заходів соціальної та виробничої адаптації працівників у трудових колективах

Основні форми організації навчання

Урок, заняття, семінар,
практичні заняття

Ділові ігри,
Тренінги,
Індивідуальна
робота

Творча
самостійна
робота,
економічні
розрахунки

Створення
учнівських
проектів

Імітаційне
моделювання

Розробка
бізнес –
планів.

Складання
психолого –
професійних

Міні
підприємства

Спостереження
за
виробничими
процесами

